

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра теорії, історії та філософії права

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПІДГОТОВКИ КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА»
ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ**

*Схвалено на засіданні кафедри теорії,
історії та філософії права
05 вересня 2024 року протокол № 2*

Київ – 2024

Методичні рекомендації щодо підготовки курсових робіт з навчальної дисципліни дисципліни «Теорія держави та права» та критерії їх оцінювання / Максим Пендюра, Денис Тихомиров, Оксана Лапка. К. : Національна академія внутрішніх справ. 2024. 38 с.

Укладачі:

Пендюра Максим Миколайович,
завідувач кафедри теорії, історії та філософії права,
кандидат юридичних наук, доцент

Тихомиров Денис Олександрович,
доцент кафедри теорії, історії та філософії права,
доктор юридичних наук

Лапка Оксана Ярославівна,
доцент кафедри теорії, історії та філософії права,
кандидат юридичних наук, доцент

Методичні рекомендації щодо підготовки курсових робіт з навчальної дисципліни «Теорія держави та права» та критерії їх оцінювання схвалено на засіданні кафедри протокол від 05.09.2024 року № 2

Завідувач кафедри теорії,
історії та філософії права
ПЕНДЮРА

Максим

Схвалено науково-методичною радою НАВС
протокол від ____ . ____ .20 ____ року № ____

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Обговорено та схвалено Вченою радою Національної академії внутрішніх справ _____.2024 року, протокол № _____

© Національна академія внутрішніх справ, 2024 рік

ЗМІСТ

1. **Ошибка! Закладка не определена.**

2. 6

3. 9

4. 10

Додаток № 1 14

Додаток № 2 38

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Курсова робота є однією із форм самостійної наукової роботи з елементами дослідження, що виконується здобувачами вищої освіти НАВС протягом семестру відповідно до навчального плану підготовки фахівців з метою закріплення, поглиблення та узагальнення знань, одержаних за час освітньої діяльності та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. З метою запобігання плагіату здобувач при написанні письмової роботи має керувати нормами Положення про академічну доброчесність у НАВС та Положення про регламентацію забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в НАВС.

1.2. Методичні рекомендації щодо підготовки курсових робіт з навчальної дисципліни «Теорія держави та права» та критерії їх оцінювання підготовлені авторським колективом кафедри відповідно до Положення про курсову роботу в Національній академії внутрішніх справ (*схвалено Рішенням Вченої ради НАВС від 24.02.2021 Протокол № 5/13-5*), на підставі та у відповідності до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», інших нормативних документів Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України і врегульовує питання вибору теми, написання, оформлення, реєстрації, перевірки, в тому числі на автентичність, рецензування, оцінювання та зберігання курсової роботи в НАВС.

1.3. Метою підготовки курсової роботи є:

- закріплення, узагальнення, систематизація, поглиблення та вдосконалення знань, отриманих у результаті вивчення відповідної навчальної дисципліни;
- вироблення творчого мислення, набуття вмінь самостійно працювати з літературними джерелами та нормативно-правовими актами, правильно аналізувати та узагальнювати матеріал;
- поглиблене вивчення літературних джерел – аналіз та узагальнення їхнього основного змісту, розширення обсягу знань за темою, співставлення різних точок зору на одні й ті ж питання;
- прищеплення навичок наукового дослідження, стимулювання до самостійного наукового пошуку.

1.4. Курсова робота має бути виконана здобувачем вищої освіти самостійно у чітко визначений період. При її написанні необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст питань, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології, обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичалися матеріали або окремі результати, робити висновки.

1.5. Основними етапами виконання курсової роботи є наступні:

- вибір теми;
- пошук та підбір літературних джерел за темою дослідження;
- формування предмету, об'єкту, мети та завдань дослідження, наукової концепції теми, головних ідей;

- написання та друк тексту курсової роботи з дотриманням вимог щодо її оформлення;
 - перевірка та підготовка викладачем, що перевіряв роботу, рецензії на курсову роботу;
 - захист курсової роботи здійснюється згідно затвердженого розкладу.
- Особа, яка захищає курсову роботу озвучує підготовлений нею виступ (3-5 хвилин) та відповідає на запитання.

1.6. Перед виконанням письмової роботи здобувач вищої освіти має уважно ознайомитися з тематикою курсових робіт:

Додаток № 1 – для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, денної та заочної форми навчання (курсанти ННІ НАВС), за спеціальністю 081 «Право».

2. НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір теми письмової роботи.

2.1.1. Тематика курсової роботи зазвичай є частиною наукового пошуку відповідної кафедри та навчальної дисципліни.

2.1.2. Тематика письмових робіт і вимоги щодо їх підготовки визначаються і розглядаються на засіданні кафедри, що забезпечує викладання навчальних дисциплін, з яких навчальними планами передбачено їх виконання, та затверджуються на засіданні науково-методичної ради. Після цього завчасно передаються безпосередньо здобувачам вищої освіти відповідного курсу навчання та додатково оприлюднюються на офіційному веб-порталі академії. Тематика курсових робіт щорічно оновлюється.

Назви тем курсових робіт повинні відповідати актуальним проблемам навчальної дисципліни (спеціальності чи напрямку підготовки) та їх кількість повинна становити не менше 40.

2.1.3. Варіант теми письмової роботи обирається здобувачем вищої освіти самостійно відповідно до останньої цифри номера його залікової книжки (для ННІЗДН).

Курсова робота, що не відповідає останній цифрі номеру залікової книжки здобувача вищої освіти (для ННІЗДН), реєстрації та перевірці не підлягає і повертається на доопрацювання.

Структура курсової роботи

2.2.1. Перед виконанням курсової роботи здобувач вищої освіти має уважно ознайомитися з темою і планом, запропонованим кафедрою для її розкриття. Після цього необхідно вивчити нормативний матеріал і літературні джерела з питань обраної теми. Використання матеріалів практики та емпіричних досліджень є однією з передумов позитивної оцінки виконаної роботи.

2.2.2. За структурою курсова робота складається з: титульного аркуша, змісту (плану), переліку умовних позначень (при необхідності), вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел, додатків (при необхідності). Наявність змісту (плану) та списку використаних джерел є обов'язковою складовою частиною роботи.

2.2.3. Титульний аркуш письмової роботи повинен складатися з таких реквізитів (*Додаток № 1*):

- найменування міністерства (Міністерство внутрішніх справ України), закладу вищої освіти (Національна академія внутрішніх справ), навчально-наукового інституту, назва кафедри з якої виконується робота (кафедра теорії держави та права);
- назва навчальної дисципліни, з якої виконується робота, номер та назва теми;
- прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти, номер навчальної групи та курсу, номер залікової книжки, номер мобільного телефону;
- місце знаходження НАВС (м. Київ) і рік підготовки роботи.

2.2.4. Після титульного аркуша розташовується:

- зміст курсової роботи, який містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів і пунктів, що мають заголовок, зокрема вступу, основної частини, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків;

- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності), який розміщується перед вступом і складається з двох колонок: у лівій колонці за абеткою наводяться умовні позначення, скорочення тощо, у правій – їх детальна розшифровка. Якщо в роботі умовні позначення повторюються менше ніж тричі, перелік не складається, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

2.2.5. У вступі курсової роботи розкривається значення теми (теоретичний та практичний аспект), сутність і стан розробки проблеми (завдання), її теоретична та практична значущість, актуальність на сучасному етапі, підстави і вихідні дані для розробки теми, рівень теоретичного дослідження, аналіз проблеми та попереднього досвіду її вивчення, здійснюється методологічне обґрунтування та логіко-історичний аналіз проблеми, оцінюється ступінь інноваційної, теоретичної та практичної значущості курсової роботи, обґрунтовується актуальність та необхідність проведення дослідження, зокрема:

- актуальність теми, яка розкривається шляхом аналізу та порівняння з відомими дослідженнями, присвяченими вибраній проблемі, визначенням необхідності та доцільності дослідження для розвитку відповідної галузі;
- мета і завдання дослідження;
- методологія дослідження;
- структура роботи.

Остаточне редагування вступної частини роботи доцільно виконувати на завершальній стадії дослідження, коли досліджувана проблема постає перед автором у повному обсязі.

2.2.6. Основна частина курсової роботи, як правило, складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Розділи (глави, параграфи) роботи за своєю назвою, структурою, змістом повинні відповідати завданням дослідження поставленої проблеми. Окремі розділи (підрозділи) можуть мати практичну спрямованість і передбачати виконання завдань або розв'язання задач. Кожний розділ починається з нової сторінки його назвою. У розділах основної частини дається:

- огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень: окреслюються основні етапи розвитку наукової думки за проблемою дослідження, висвітлюються нормативні, наукові та навчальні джерела, визначаються невирішені питання, обґрунтовується необхідність проведення досліджень у цій галузі;
- методи виконання завдань і їх порівняльні оцінки, загальні методики проведення дослідження;
- результати досліджень, оцінка повноти виконання поставлених завдань та достовірності одержаних результатів, їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних досліджень тощо.

Доцільно викладення матеріалу окремого розділу підпорядковувати певній провідній ідеї (положенню, принципу). Кожен розділ роботи завершується формулюванням висновків, у яких узагальнено та стисло викладаються наведені у розділі наукові та практичні результати. При підготовці роботи необхідно звернути увагу і на таке питання, як поділ тексту на абзаци. Кожен абзац повинен містити в собі певну думку, висловлену однією чи кількома фразами або реченнями. При написанні курсової роботи повинні даватися посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, питання, завдання, задачі. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Якщо використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання в роботі. Узагальнені числові дані, які можуть концентруватися в таблицях, діаграмах, графіках, схемах, необхідно наводити точно та аргументовано, з посиланням на відповідні джерела чи власні обчислення.

Крім того, за необхідності у роботі повинні міститися відомості щодо загальних та інноваційних прикладів з практичних підрозділів та останні статистичні відомості за темою курсової роботи.

2.2.7. У висновках курсової роботи описуються найбільш важливі наукові та практичні результати роботи, зокрема, формулювання наукової проблеми (завдання), методи її дослідження, значення для науки і практики,

рекомендації щодо практичного використання результатів для вдосконалення наукового знання та практики, обґрунтування їх достовірності тощо.

2.2.8. Список використаних джерел розміщується після основного тексту роботи в порядку згадування джерел у тексті за їх наскрізною нумерацією, його обсяг не перевищує 5% обсягу роботи.

Джерела в списку вказуються мовою оригіналу. У цей список рекомендується включати основну та спеціальну літературу з теми, яка досліджується і на яку в роботі є посилання або з якою автор ознайомився, хоч на неї і немає посилань.

2.2.9. У додатках розміщують допоміжний матеріал, необхідний для повноти розкриття курсової роботи: статистичні дані, результати аналізу літератури, проекти нормативно-правових актів, описання приватних методик та результатів дослідження, ілюстрації допоміжного характеру тощо.

3. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Робота виконується на комп'ютері, дотримуючись таких вимог: формат аркушу – А4 (210 x 297), шрифт - Times New Roman, **розміром 14 кеглів, інтервал – 1,5; поля: зліва – 30 мм, справа – 15 мм, зверху та знизу – 20 мм, друкують на принтері з одного боку аркуша білого паперу. Роботи виконані в іншому форматі не реєструються та не розглядаються і до захисту не допускаються.**

3.2. Загальний обсяг курсової роботи складає 30 сторінок друкованого тексту.

3.3. Заголовки структурних частин роботи (ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛИ та їх назви, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ) друкуються великими літерами по центру. Заголовки параграфів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Крапка в кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, вони розділяються крапкою. Заголовки пунктів друкуються маленькими літерами з абзацного відступу, але в розбивку в підбір до тексту. У кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 2-3 інтервали.

3.4. Кожна із зазначених структурних частин курсової роботи починається з нової сторінки.

Усі сторінки курсової роботи підлягають суцільній нумерації. *Номер сторінки проставляється в правому верхньому її куті. Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації, але на ньому номер сторінки не проставляється.*

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст (план), вступ, висновки, список використаних джерел, не мають порядкового номера. *Номер розділу в тексті ставиться після слова Розділ (після номера крапка не*

ставиться), потім з нового рядка друкується заголовок розділу. Параграфи (підрозділи) нумеруються в межах розділу. Потім у тому ж рядку наводиться заголовок параграфу. Пункти нумеруються в межах параграфу. Пункти можуть не мати заголовка.

3.5. Ілюстрації та таблиці подаються після тексту, де вони згадані вперше, чи на наступній сторінці. Наведені ілюстрації та таблиці обов'язково аналізуються.

Ілюстрації позначаються словом “Ілюстрація” і нумеруються в межах розділу (номер складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка). Номер ілюстрації та її назва розміщуються під ілюстрацією.

3.6. Таблиці, відповідно, позначаються: Таблиця 1.2. і розміщуються в правому куті над назвою таблиці, яка розміщується по центру. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку вказують: Продовж. табл. 1.2.

3.7. При написанні курсової роботи здобувач вищої освіти має посилатися на джерела, матеріали або результати, з яких вони наводяться.

Посилання в тексті на джерела зазначаються їх порядковим номером у списку використаних джерел, який позначається у квадратних дужках, наприклад [5].

Коли наводиться у тексті цитата чи якісь конкретні дані з джерела, то вказується відповідна сторінка, наприклад: [5, с.257].

4. РЕЄСТРАЦІЯ ТА ПЕРЕВІРКА КУРСОВИХ РОБІТ

4.1. Для денної форми навчання.

4.1.1. Курсові роботи виконуються здобувачами вищої освіти у визначений термін та подаються на кафедру **не пізніше ніж за 30 днів до підсумкового контролю (захист) із навчальної дисципліни, з якої пишеться письмова робота.**

4.1.2. Старший лаборант (лаборант) кафедри на яку подається робота, отримавши курсову роботу, реєструє її в журналі обліку курсових робіт. На титульній сторінці курсової роботи робиться відмітка про дату реєстрації та зазначається прізвище особи, що її зареєструвала, та засвідчується підписом.

4.1.3. Роботи, які не зареєстровані через недотримання вимог до написання курсової роботи повертаються здобувачеві вищої освіти для належного їх оформлення. У випадку недотримання вимог Положення у частині своєчасного надання курсової роботи на реєстрацію, завідувач кафедри подає вмотивований рапорт до навчально-методичного відділу академії та вживає заходів індивідуального впливу до здобувачів вищої освіти в межах своєї компетенції.

4.1.4. Науково-педагогічний працівник, отримавши письмову роботу, зобов'язаний протягом 10 днів її перевірити, зробити відповідні помітки на сторінках роботи щодо якості, змісту, дотримання структури, розкриття теми тощо та підготувати рецензію, оформлену згідно з встановленими вимогами.

4.1.5. Роботи, які за результатами перевірки недопущені до захисту, повертаються для доопрацювання (переробки). Доопрацьована (перероблена) письмова робота подається здобувачем вищої освіти на кафедру, з урахуванням дати захисту визначеною розкладами навчальних занять, разом із попередньою і вони після повторного рецензування передаються науково-педагогічному працівникові для повторної перевірки.

4.1.6. Курсова робота допускається до захисту тільки за наявності позитивної оцінки викладача, який перевіряв роботу та у разі наявності перевірки на автентичність, якщо оригінальність тексту становить не менше 30 % (Додаток № 2).

Здобувач вищої освіти має право самостійно обрати сервіс за допомогою якого буде здійснена перевірка на автентичність.

4.1.7. Перевірені науково-педагогічними працівниками кафедр, допущені до захисту та захищені курсові роботи науково-педагогічний працівник передає на кафедру, а старший лаборант (лаборант) кафедри протягом **2-х тижнів** здає їх, згідно з описом, по кожній навчальній дисципліні та навчальній групі до навчального підрозділу в місця для тимчасового зберігання.

4.1.8. Контроль за якістю перевірки, рецензування, проведення захисту та повнотою зберігання і передачі для тимчасового зберігання курсових робіт здобувачів вищої освіти здійснює завідувач кафедри.

4.2. Для заочної форми навчання.

4.2.1. Курсові роботи виконуються здобувачами вищої освіти у визначений період та подаються особисто або надсилаються поштою (у разі неможливості передати особисто) до навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання (далі – ННІЗДН) не пізніше ніж за **30 днів** до початку навчально-екзаменаційної сесії.

4.2.2. Датою подання курсової роботи вважається день, коли здобувач вищої освіти надав роботу особисто, а в разі надсилання її поштою – дата відправки роботи відділенням зв'язку, яка вказана на поштовому штемпелі.

4.2.3. Методист (начальник курсу, завідувач регіонального відділення) реєструє отриману курсову роботу, яка відповідає вимогам встановленим п. 3 даного Положення (правильність її оформлення, відповідність обраного її варіанту останній цифрі номера залікової книжки здобувача вищої освіти), в журналі обліку курсових робіт. На титульній сторінці курсової роботи робиться відмітка про дату реєстрації з підписом методиста (начальника курсу, завідувач регіонального відділення).

4.2.4. Зареєстровані курсові роботи здобувачів не пізніше ніж за 3 дні передаються старшому лаборанту (лаборанту) кафедри, який в свою чергу передає їх для перевірки науково-педагогічному працівнику, під підпис.

4.2.5. Науково-педагогічний працівник, отримавши письмову роботу, зобов'язаний протягом **10 днів** її перевірити, зробити відповідні помітки на

сторінках роботи щодо якості, змісту, дотримання структури, розкриття теми тощо та підготувати рецензію, оформлену згідно з встановленими вимогами.

4.2.6. Курсові роботи, надані здобувачами вищої освіти безпосередньо під час навчально-екзаменаційної сесії, але **не пізніше ніж за 5 днів** до проведення захисту (подібне допускається лише за особливих обставин), реєструються в такому ж порядку та перевіряються науково-педагогічними працівниками протягом 3-5 днів.

4.2.7. Роботи з негативними рецензіями повертаються на доопрацювання методисту (начальнику курсу, завідувачу регіонального відділення), який інформує про наявні недоліки, сутність конкретних зауважень та за необхідності здійснює комунікацію з рецензентом.

4.2.8. Повторно робота та робота з усунутими недоліками, повинна бути передана до ННІЗДН з урахуванням дати захисту визначеною розкладами навчальних занять.

4.2.9. Курсова робота допускається до захисту тільки за наявності позитивної оцінки викладача, який перевіряв роботу та у разі наявності перевірки на автентичність, якщо оригінальність тексту становить не менше 30 % (Додаток № 2).

Здобувач вищої освіти має право самостійно обрати сервіс за допомогою якого буде здійснена перевірка на автентичність.

4.2.10. ННІЗДН здобувачам, які в установлені терміни надали всі передбачені навчальними планами курсові роботи, що відповідають встановленим вимогам, надсилає (видає) довідку-виклик для участі в навчально-екзаменаційній сесії встановленого зразка.

Здобувачам, які своєчасно не надали курсові роботи або роботи, яких за результатами перевірки підлягають доопрацюванню, надсилається (видається) повідомлення про терміни проведення навчально-екзаменаційної сесії.

4.2.11. Перевірені науково-педагогічними працівниками кафедр, допущені до захисту та захищені курсові роботи науково-педагогічний працівник передає на кафедру, а старший лаборант (лаборант) кафедри **протягом 2-х тижнів** здає їх, згідно з описом, по кожній навчальній дисципліні та навчальній групі до ННІЗДН для подальшого зберігання на протязі термінів, встановлених номенклатурою справ.

4.2.12. Контроль за якістю перевірки, рецензування, проведення захисту для подальшого зберігання курсових робіт здобувачів вищої освіти здійснює завідувач кафедри.

5. ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.

5.1. Підготовка курсової роботи – сумарно 100 балів, у тому числі:

5.1.1. Якість інформаційного продукту (проекту, акції) – 40 балів

а) фахова вмотивованість рішень – 25 балів

б) дотримання стандартів підготовки інформаційного продукту (проекту акції) – 15 балів

5.1.2. Зміст дотримання пояснювальної записки – 40 балів

а) обґрунтування актуальності теми, мети виготовлення продукту (проекту), проведення акції – 10 балів;

б) відповідність структурних розділів визначеній тематиці та вимогам до даного типу робіт: *вступ; основна частина; висновки; додатки* (за наявності) – 20 балів.

в) відповідність вимогам тексту, шрифту, відступів, полів, оформлення таблиць, рисунків, додатків – 2 бали;

г) наявність посилань – 3 бали;

д) дотримання граматичних і стилістичних правил – 5 балів.

Захист курсової роботи – 20 балів:

Вміння здобувача вищої освіти логічно структурувати доповідь та доводити до присутніх у стислій формі основні результати – 10 балів;

Відповіді на запитання (чіткість формулювання та відповідність запитанню) – 10 балів;

СТРУКТУРА ОЦІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ ЗА КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЮ СИСТЕМОЮ

Складові оцінки	Кількість балів
Фахова вмотивованість рішень	25
Дотримання стандартів підготовки інформаційного продукту (проекту акції)	15
Обґрунтування теми та формулювання мети	10
Відповідність структурних розділів визначеній тематиці та вимогам до даного типу робіт: <i>вступ; основна частина; висновки; додатки</i> (за наявності)	20
Відповідність вимогам тексту, шрифту, відступів, полів, оформлення таблиць, ілюстрацій, додатків	2
Наявність посилань	3
Дотримання граматичних і стилістичних правил	5
Вміння студента логічно структурувати доповідь та доводити до присутніх основні результати	10
Відповіді на запитання (чіткість формулювання та відповідність запитанню)	10
Загальна кількість балів	100+ Трансформація у вид робіт

100 балів – робота бездоганна за виконанням, супроводжується змістовною, належно оформленою пояснювальною запискою і бездоганно захищена (доповідь, відповіді на питання тощо).

5.1.3. Результати оцінювання письмових робіт заносяться до відомостей обліку успішності та залікових книжок здобувачів вищої освіти.

6. ТЕРМІНИ І ПОРЯДОК ЗБЕРІГАННЯ ТА ЗНИЩЕННЯ ПИСЬМОВИХ РОБІТ

6.1. Курсові роботи зберігаються в архівах протягом 3 років з моменту захисту, після чого знищуються згідно з актом.

Приклад оформлення титульного аркушу курсової роботи

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Навчально-науковий інститут _____**

Кафедра теорії держави та права

**КУРСОВА РОБОТА
з навчальної дисципліни “Теорія держави та права” з теми № ____
“НАЗВА ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ”**

Виконав: слухач 22 навчальної
групи 2 курсу
Петренко Іван Прокопович

Залікова книжка № 00-000

Мобільний телефон:

+380__ __ __ __ __

+380__ __ __ __ __

Київ-20__

Приклад оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВИ І ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	6
1.1 Актуальні питання механізму держави в сучасному державотворенні	6
1.2 Поняття та структура механізму держави	12
1.3 Правоохоронна система як теоретико-правова категорія	19
РОЗДІЛ 2 СОЦІАЛЬНА СУТНІСТЬ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	23
2.1 Правоохоронні органи як суб'єкти реалізації соціальної функції держави	23
2.2 Соціальне спрямування діяльності органів внутрішніх справ	27
2.3 Недержавна служба охорони у правоохоронній системі	30
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТОК 1	35

ВСТУП

Актуальність теми. Впродовж останніх десятиріч Україна виборолася свою незалежність і утвердилася як самостійна держава у світовому співтоваристві. Вона робить впевнені кроки в напрямку оновлення всіх сфер суспільного життя, його демократизації, залучення до надбань сучасного цивілізаційного розвитку, європейських цінностей.

Важливим чинником успішного просування шляхом глибинних демократичних перетворень є розширення соціальної бази діяльності держави, делегування окремих функцій держави інститутам громадянського суспільства та органам місцевого самоврядування. Зазначений підхід до реалізації завдань та функцій держави вимагає перегляду організаційної побудови держави, дослідження основних напрямків взаємодії механізму держави з недержавними об'єднаннями громадян, які спільно створять надійну систему щодо задоволення різнобічних потреб та інтересів людини і громадянина, добробут українського суспільства.

Виконання головного обов'язку держави – утвердження і забезпечення прав і свобод людини (ч. 2 ст. 3 Конституції України) неможливе без існування надійної правоохоронної системи, бо саме на неї покладається основний тягар по забезпеченню захисту прав, свобод і законних інтересів населення та суспільства в цілому від злочинних зазіхань.

В період існування Радянського Союзу, до складу якого входила і Україна, правоохоронні органи розглядалися як структурний елемент єдиної централізованої державної влади, вони були тією силою, яка виконувала в основному репресивні функції. Сьогодні, виходячи з конституційної норми про те, що Україна проголошена суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою, переглядається та визначається сучасне місце та роль правоохоронних органів у механізмі держави України.

До останнього часу ці питання широко обговорювалися та вивчалися у

межах теорії державного управління, кримінального процесу, судових та правоохоронних органів, орієнтованих на розробку теоретико-прикладних аспектів організаційно-правового механізму реалізації правоохоронної функції держави та місця в цьому процесі правоохоронних органів. Потреби узагальнення та систематизації отриманих результатів дослідження вимагають висвітлення цих проблем і з точки зору теорії держави і права, орієнтованої на розробку понятійного апарату, організаційної побудови, правового механізму функціонування, визначення глобальної мети (місії) правоохоронних органів у суспільстві.

Актуальність зазначеної тематики привертала та продовжує привертати увагу вітчизняних науковців (В.Д. Бабкіна, А.М. Бандурки, С.Д. Гусарева, М.С. Кельмана, А.М. Колодія, В.В. Копейчикова, С.Л. Лисенкова, Т.О. Пікулі, О.Д. Тихомирова, Ю.С. Шемшученка, Л.П. Юзькова), які дослідили сутність, зміст, форми діяльності державних органів у механізмі держави, напрями їх взаємодії з інститутами громадянського суспільства.

Однак, багато проблем та аспектів функціонування правоохоронних органів та організацій в механізмі держави залишаються дослідженими не в повному обсязі або фрагментарно. Такими проблемами, зокрема, є: зміст та організаційно-правовий механізм реалізації правоохоронної функції державними та недержавними суб'єктами правоохорони, процес соціалізації організації та функціонування правоохоронних органів, налагодження їх тісної взаємодії з недержавними правоохоронними структурами та населенням країни.

Мета і завдання дослідження. Головною метою дослідження є комплексний аналіз організаційної побудови держави для вивчення, узагальнення та конструктивно-критичного осмислення теоретико-правових питань функціонування правоохоронних органів у механізмі держави України, спрямованих на підготовку практичних пропозицій і рекомендацій удосконалення організаційно-структурної побудови, соціально-правової орієнтації та механізму реалізації компетенції органів внутрішніх справ. Для

досягнення цієї мети були поставлені такі *завдання*:

- дослідити з позиції науки теорії держави і права, відповідно до вимог сучасної державно-правової думки, поняття і зміст категорії «механізм держави»;
- визначити сутність та організаційну побудову механізму держави України;
- розглянути зміст та механізм функціонування організаційно-охоронної підсистеми держави (правоохоронної системи);
- визначити основні критерії формування та структуру правоохоронних органів. Надати практичні рекомендації щодо перспектив розвитку системи правоохоронних органів України;
- проаналізувати соціальну направленість діяльності правоохоронних органів;
- розкрити соціальну, правову, організаційну орієнтацію розвитку органів внутрішніх справ у суспільстві;
- з'ясувати на прикладі недержавної служби охорони місце і роль недержавних правоохоронних організацій у правоохоронній системі.

Об'єктом дослідження є загальні тенденції організаційно-структурної побудови та функціонування правоохоронних органів у механізмі держави.

Предметом дослідження є інтегративна сукупність правових, організаційних та соціальних факторів, що обумовлюють організаційну побудову та соціальний характер діяльності правоохоронних органів у механізмі держави.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань використані:

- загально-філософські методи: історичний метод для дослідження процесу виникнення, формування та розвитку поняття «механізм держави»; системно-науковий підхід до дослідження механізму держави як цілісного утворення складеного з відносно самостійних підсистем; структурно-функціональний підхід для з'ясування елементного складу правоохоронної

системи; метод аналізу та синтезу для виявлення елементного складу та взаємодії органів державної влади; метод абстрагування для формулювання спільних ознак правоохоронних органів та організацій; метод індукції для встановлення спільних ознак правоохоронних органів на підставі ознак, притаманних окремим органам правоохорони;

– спеціально-наукові методи: порівняльно-правовий метод для встановлення подібності (відмінності) процесу формування місії правоохоронних органів Великої Британії, США та України; конкретно-соціологічний метод для з'ясування рівня довіри населення до «силових структур»;

– приватні методи: формально-юридичний (нормативно-догматичний) метод для дослідження складу апарату держави як специфічного соціально-правового феномена; метод тлумачення права для дослідження змісту правових норм чинного законодавства, які регулюють процес функціонування правоохоронних органів та організацій в механізмі держави.

Структура роботи зумовлена метою і завданнями дослідження, складається зі вступу, двох розділів, що мають вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменування). Загальний обсяг роботи – 25 сторінок, з яких 19 – основний текст.

РОЗДІЛ 1 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

1.1 Поняття та предмет правового регулювання.

Держава забезпечує життєдіяльність суспільства як системи через використання влади, а право – через нормативне регулювання. Останнє споконвічно покликане бути стабілізуючим і заспокійливим фактором завдяки принципам волі і справедливості, які містяться у ньому [10, с.488].

Серед структурних елементів правової системи важливе місце належить правовому регулюванню. У юридичній літературі сформувалось певне розуміння сутності правового регулювання, незважаючи на різні підходи щодо його визначення (табл. 1).

Розкриття поняття «правове регулювання» в літературних джерелах

№	Джерело	Визначення
1	2	3
1	Федоренко Г.О. [12, с.126]	Правове регулювання як одна з форм правового впливу – це система всіх державно-правових засобів, за допомогою яких держава здійснює владний вплив на суспільні відносини для їх упорядкування та охорони; воно пов'язано в будь-якому випадку з безпосередніми правовими приписами про належне і можливе, з встановленням конкретних прав та обов'язків як реалізація норм права через правовідносини.
2	Волинка К.Г. [4, с.103]	Правове регулювання – це цілеспрямований вплив права на суспільні відносини і поведінку осіб з метою їх впорядкування за допомогою системи спеціальних юридичних засобів.
3	Скакун О.Ф. [10, с.488]	Правове регулювання – це здійснюване державою за допомогою права і сукупності правових засобів упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорона і розвиток.

4	Бабкіна О.В., Волинка К.Г. [3, с.81]	Правове регулювання – це цілеспрямований вплив права на суспільні відносини і поведінку осіб з метою їх упорядкування за допомогою системи спеціальних юридичних (правових) засобів.
5	Кельман М.С., Мурашин О.Г. [6,с.369]	Правове регулювання – форма владного юридичного впливу на суспільні відносини, що здійснюється державою за допомогою всіх правових засобів з метою їх упорядкування, закріплення і забезпечення.

Продовж. табл. 1

Єдиного чіткого визначення у авторів немає, але існує загальна думка відносно поняття «правове регулювання», котре можна згрупувати за критеріями (табл. 2).

Аналіз дефініцій поняття «правове регулювання»

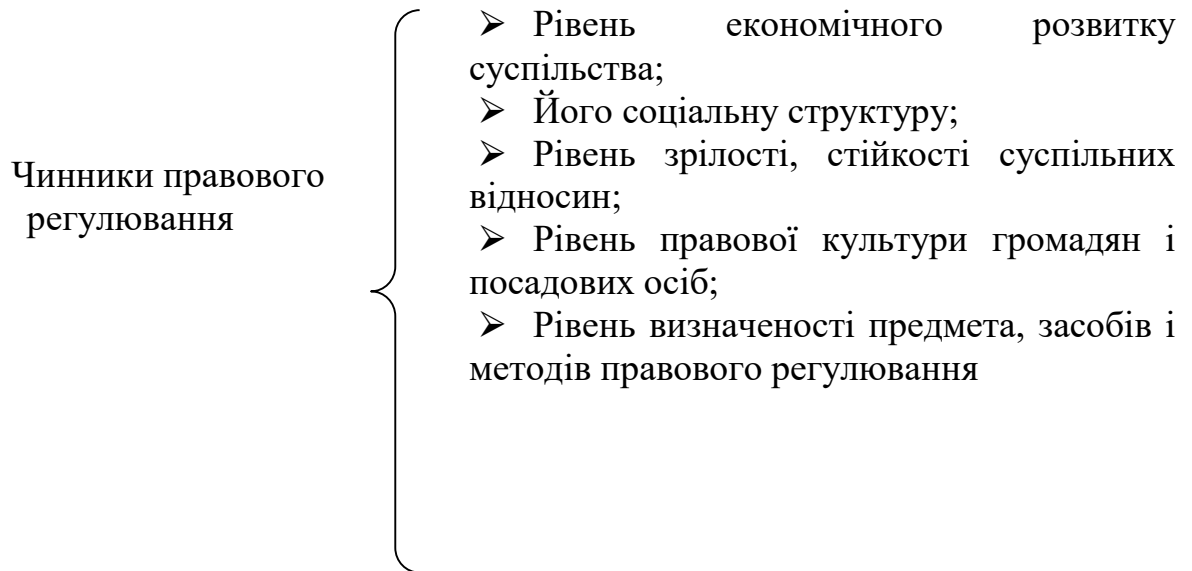
№	Критерій групування	Джерело				
		Федоренко Г.О. [12, с.126]	Волинка К.Г. [4, с.103]	Скакун О.Ф. [10, с.48 8]	Бабкіна О.В., Волинка К.Г. [3, с.81]	Кельман М.С., Мурашин О.Г. [6, с.369]
1	2	3	4	5	6	7
1	Як форма юридичного (правового) впливу	+	-	-	-	+
2	Як цілеспрямований вплив	-	+	-	+	-
3	Як вплив на суспільні відносин	+	+	+	+	+
4	Як вплив, котрий має мету	-	+	-	+	+
5	Як система засобів	+	+	+	+	+

Таблиця 2

Автори однозначно вказують на форму цілеспрямованого впливу на суспільні відносини; що реалізується через систему засобів.

Таким чином, в юридичній літературі сформувалося майже єдине розуміння правового регулювання як сукупності різноманітних форм та засобів юридичного впливу держави на поведінку учасників суспільних відносин, що здійснюються в інтересах всього суспільства або певного колективу чи особистості, з метою підпорядкувати поведінку окремих суб'єктів встановленому в суспільстві правопорядку.

Правове регулювання – це певний процес, обумовлений об'єктивними та суб'єктивними чинниками (мал. 1).

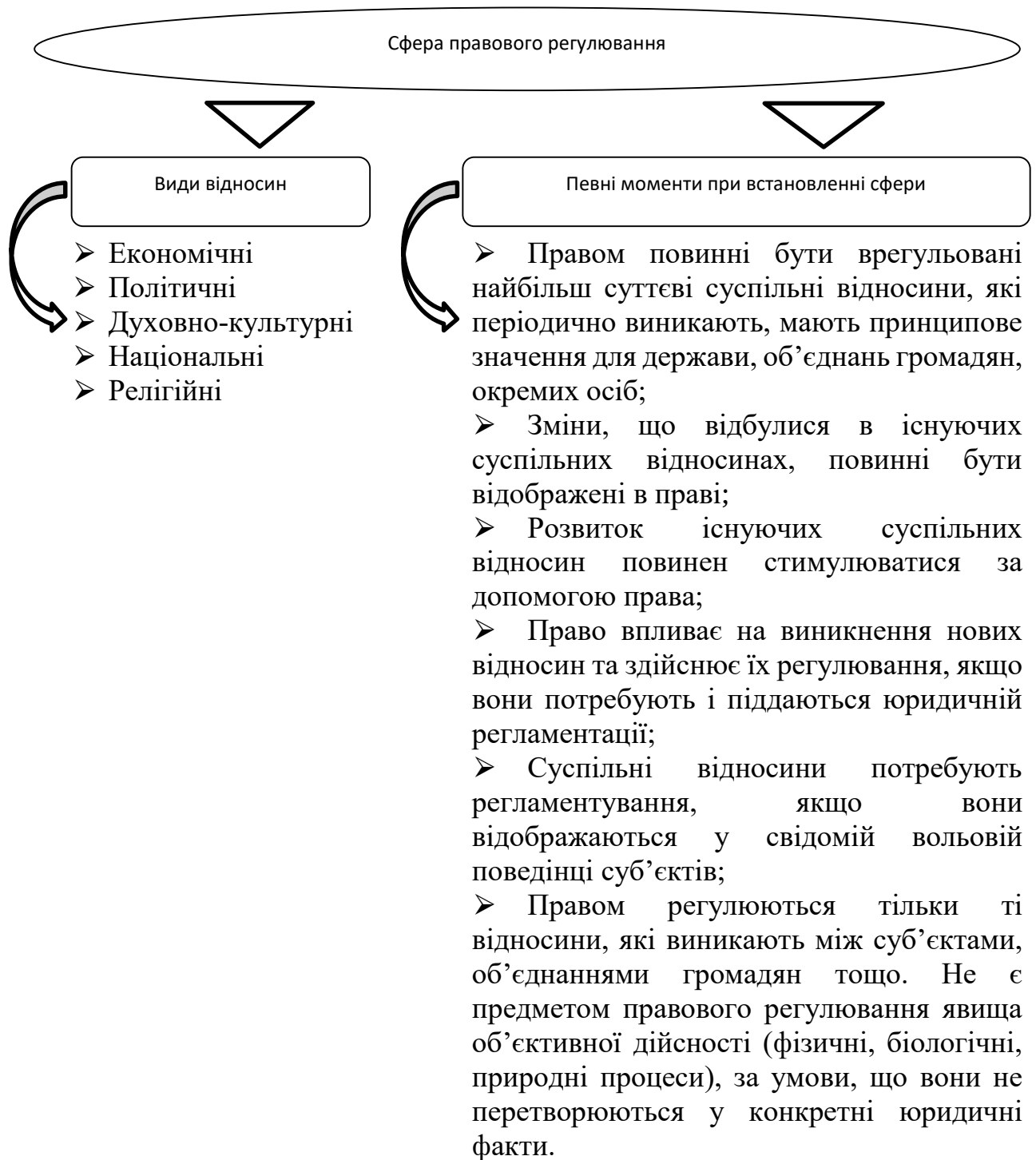
Мал. 1 Чинники правового регулювання [6, с. 370]

Предметом правового регулювання є найважливіші, з точки зору держави, суспільні відносини, що об'єктивно потребують і піддаються юридичному регулюванню, і сторони яких виступають їх свідомими та вольовими учасниками [6, с. 370]. Слід зауважити, що з розвитком суспільства змінюється і предмет правового регулювання.

Одні відносини відмирають і тому виходять зі сфери правового регулювання (наприклад відносини, пов'язані з існуванням спадкової монархії), інші – починають активно впливати на життя суспільства, і тому виникає потреба в їх правовому врегулюванні (взаємовідносини з навколишнім середовищем та ін.).

Об'єктом правового регулювання є головним чином відносини – вольові акти поведінки особи.

Отже, сферою правового регулювання є різні види відносин, а саме: економічні, політичні, духовно-культурні, національні, релігійні тощо, які відрізняються своєю цілеспрямованістю, змістом та формою. При встановленні сфери правового регулювання варто враховувати певні моменти (мал. 2).

Мал. 2. Сфера правового регулювання

При встановленні сфери правового регулювання слід виходити не стільки із класифікації суспільних відносин (економічних, політичних тощо), скільки із матерії самого права як нормативного регулятора, цілеспрямованість якого – порядок у суспільстві. Є різні класифікації сфер правового регулювання (табл. 3).

Класифікація сфер правового регулювання [10, с.491]

	Класифікаційна ознака	Види сфер
	2	3
	За принципом співвідношення можливого і необхідного	➤ сфера можливого правового регулювання – галузь суспільних відносин, яка може бути врегульована правом; ➤ сфера необхідного правового регулювання – галузь суспільних відносин, яка повинна бути врегульована правом
	За характером юридичної діяльності	➤ сфера законодавчого регулювання – галузь суспільних відносин, фактично регламентована правовими нормами (законодавча діяльність); ➤ сфера регулювання, що реалізує право – галузь громадського життя, в якій фактично здійснюються правові норми (діяльність, що реалізує право)
	За певними блоками суспільних відносин	➤ сфера економічних відносин; ➤ сфера політичних відносин; ➤ сфера соціально-культурних відносин; ➤ сфера судових і правоохоронних відносин.

Таблиця 3

Ознаки правового регулювання:

- 1) правове регулювання – різновид соціального регулювання;
- 2) правове регулювання має конкретний характер, тому що завжди пов'язане з реальними відносинами;
- 3) за допомогою правового регулювання відносини між суб'єктами набувають певної правової форми, яка має споконвічно державно-владний характер, тобто в юридичних нормах держава вказує міру можливої та належної поведінки;
- 4) правове регулювання має цілеспрямований характер - спрямоване на задоволення законних інтересів суб'єктів права;
- 5) правове регулювання здійснюється за допомогою правових засобів, які забезпечують його ефективність;
- 6) правове регулювання гарантує доведення норм права до їх виконання [10, с. 489].

Не слід плутати два явища: правове регулювання і правовий вплив. Термін «регулювання» походить від латинського слова «regulo» (правило) і означає впорядкування, налагодження, приведення чого-небудь у відповідність з чим-небудь. Термін «вплив» означає вплив на що-небудь за допомогою системи дій. Сміслові навантаження у цих двох категорій є близьким, частково збігається, але не є однозначним (табл. 4).

Відмінності між правовим регулюванням та правовим впливом

№	Характеристика	Правове регулювання	Правовий вплив
1	2	3	4
1	За обсягом (предмет)	є найважливіші, з точки зору держави, суспільні відносини, що об'єктивно потребують і піддаються юридичному регулюванню, і сторони яких виступають їх свідомими та вольовими учасниками	об'ємніше (ширше) предмета правового регулювання – його складають відносини, які не регулюються правом, але на які поширюється дія права
2	За змістом	обов'язковий юридичний захід (регулювання відбувається за допомогою певної правової норми)	не завжди є точний юридичний захід (крім норм права, він містить у собі інші соціальні засоби і форми впливу на поведінку людей)
3	За механізмом реалізації права	право реалізується через його механізм - систему правових засобів і форм (норми права, правовідносини, акти реалізації і застосування норм права та ін.)	вплив здійснюється за допомогою системи неюридичних засобів – ідеологічних, психологічних, інформаційних та інших механізмів

Таблиця 4

Види правового регулювання:

1) за способом сполучення дозволів і заборон розрізняють загальнодозволений і спеціально-дозволений види;

2) за територіальним статусом правотворчого суб'єкта розрізняють централізоване і децентралізоване правове регулювання;

3) за обсягом суспільних відносин, на які поширюється правове регулювання, розрізняють загальне (нормативне) та індивідуальне правове регулювання.

Таким чином, правове регулювання – це сукупність різноманітних форм та засобів юридичного впливу держави на поведінку учасників суспільних відносин, що здійснюється в інтересах всього суспільства або певного колективу чи особистості, з метою підпорядкувати поведінку окремих суб'єктів встановленому в суспільстві правопорядку. Предметом правового регулювання є найважливіші, з точки зору держави, суспільні відносини, що об'єктивно потребують і піддаються юридичному регулюванню, і сторони яких виступають їх свідомими та вольовими учасниками.

*Приклад написання висновків курсової роботи***ВИСНОВКИ**

Таким чином, комплексне застосування як загальних, так і спеціальних методів наукового пізнання функціонування правоохоронних органів у механізмі держави України, дозволило сформулювати цілу низку теоретичних та практичних висновків, зокрема:

1. На сучасному етапі державотворення поняття «механізм держави», як система державних органів, державних підприємств та державних установ, потребує свого переосмислення та нового підходу до розуміння змісту, оскільки:

- реформування всіх видів суспільних відносин викликало роздержавлення багатьох сфер життєдіяльності суспільства; частина державних організацій втрачає сфери свого впливу на користь інститутів недержавної форми власності;
- у науковій державно-правовій думці не існує єдиного розуміння поняття «механізм держави», а це призводить до різного тлумачення його змісту та потребує свого уточнення.

Виходячи з цього, поняття «механізм держави» можна трактувати в широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні – це впорядкована множина елементів (підсистем), які утворюють певну організаційну основу функціонування держави: організаційно-правову, організаційно-економічну, організаційно-соціальну, організаційно-культурну (духовну), організаційно-охоронну, за допомогою яких держава створює і підтримує у «працевдатному» стані відповідні умови для забезпечення матеріальних, соціальних та духовних потреб громадянського суспільства. У вузькому розумінні досліджуване поняття – це виключно система державних організацій, а саме, державних органів, державних установ та державних підприємств, які реалізують завдання та функції держави (концепція професора В.В. Копейчикова).

2. Організаційно-охоронна підсистема держави – це правоохоронна система, яка складається з шести елементів, що утворюють державно-правовий механізм реалізації правоохоронної функції: цілей, об'єктів правоохорони, охоронних правових норм (нормативної підсистеми), правоохоронної діяльності та відносин, суб'єктів правоохорони.

3. Основним суб'єктом правоохоронної діяльності є правоохоронні органи. За головними функціями, притаманними їм (профілактична, захисна, ресоціалізаційна, оперативно-розшукова, розслідування кримінальних правопорушень, судовий розгляд справ, розгляд справ про адміністративні правопорушення, розгляд справ про фінансові та адміністративно-господарські правопорушення, виконання вироків, рішень, ухвал і постанов судів, постанов органів дізнання і досудового слідства та прокурорів), до правоохоронних органів у широкому розумінні належать – суд, прокуратура і

правоохоронні органи по боротьбі зі злочинністю, у вузькому – тільки правоохоронні органи по боротьбі зі злочинністю.

4. Однією з головних характеристик правоохоронних органів є соціальна обумовленість їх існування та діяльності, оскільки цілі, завдання, функції, структура правоохоронних органів соціально обумовлені, регламентуються і закріплюються в нормативно-правових актах. Діяльність найбільшого структурного та функціонального органу правоохорони – органів внутрішніх справ – є правовою за формою і соціальною за своєю суттю, бо вони органічно вплетені в життя соціуму, визначаються ним і діють в ньому. Тому будь-яка реорганізація системи органів внутрішніх справ, вибір тих чи інших організаційних форм їх устрою, методів роботи, засобів реалізації компетенції повинні бути соціально орієнтовані.

5. Розвиток та вдосконалення системи органів внутрішніх справ повинні представляти собою постійний процес, відповідний загальному процесу розвитку Української державності, перетворення України в зріле громадянське суспільство, базуватися на фундаменті узагальненого та конструктивно-критичного осмисленого досвіду (як позитивного, так і негативного), функціонування системи МВС України.

Головним стрижнем і цільовим завданням реформування та подальшого розвитку системи органів внутрішніх справ України є перетворення їх в таку структуру виконавчої влади, яка, по-перше, з точки зору соціально-правової орієнтації і механізму реалізації компетенції, відповідала б соціалізованому типу органів внутрішніх справ; по-друге, з точки зору соціальної організації та внутрішньоорганізаційного механізму функціонування, відповідала б такому типу органів внутрішніх справ, де основним механізмом реалізації внутрішньоорганізаційних правових та управлінських відносин є принцип координації.

6. Системний підхід до розгляду ролі і місця недержавних правоохоронних структур у правоохоронній системі дозволив дійти висновку, що вони разом з органами державної влади є рівними суб'єктами забезпечення національної безпеки України (при провідній і координуючій ролі державних структур). Найбільш раціональною формою співпраці державних і недержавних структур забезпечення безпеки і правопорядку слід розглядати договори. Державне регулювання приватно-охоронної діяльності повинно базуватися не на методі заборони, а на створенні умов для активного використання її з метою забезпечення безпеки особи, суспільства, механізму держави.

7. Механізм взаємодії державних органів безпеки і правопорядку з приватними охоронними структурами повинен визначатися насамперед ступенем участі об'єктів, які вони охороняють, у вирішенні найбільш важливих проблем, що стоять перед економікою України. У широкому розумінні, основними формами взаємодії державних та недержавних правоохоронних організацій є: взаємний обмін інформацією, спільне

планування заходів, взаємне використання сил та засобів в інтересах вирішення загальних для суб'єктів цього процесу завдань.

8. Основними напрямками взаємодії правоохоронних органів і недержавних правоохоронних структур можуть бути: інформування про виявлення загроз Україні; повідомлення про факти кримінальних правопорушень, що готуються, вчиняються або вже вчинені; допомога при затриманні осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, а також розшуку осіб, що переховуються від слідства чи суду, ухиляються від кримінальної відповідальності.

Приклад оформлення списку використаних джерел курсової роботи

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Теорія держави та права : навч. посіб. / В. П. Власенко та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарева. Київ : 7БЦ, 2022. 472 с.
2. Коваль Н. Т. Зasadничі принципи правозастосування у розбудові правової держави: методологічні основи концептуалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Івано-Франківськ, 2019. 20 с.
3. Правові стимули в механізмі правового стимулювання : монографія / Р. А. Калюжний, О. Я. Лапка, Т. О. Пікуля. К. : МП Леся, 2013. 204 с.
4. Кривицький Ю. Правова реформа в межах предмета загальнотеоретичного правознавства. *Юридичний вісник*. 2022. № 5. С. 49–59.
5. Козюбра М. І. Принципи права: методологічні підходи до розуміння природи та класифікації в умовах сучасних глобалізаційних трансформацій. *Право України* : юридичний журнал. 2017. Вип. 11. С. 142 – 164. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/13162>
- 6.
7. Назаренко О. А. Норми права та норми моралі як регулятори суспільних відносин. Міжнародна науково-практична конференція «Нові завдання юридичної науки в Україні та країнах ЄС» м. Мішкольц, 19-20 квітня, Угорщина, 2019. С. 25 – 28.
8. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
9. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. Харченко Н. П. Структура правового режиму: загальнотеоретична характеристика. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 1 (22). С. 25–28.

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У
СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ЯКИЙ НАВОДЯТЬ У
КУРСОВІЙ РОБОТІ**

Характеристи ка джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.

	2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.

	4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини XX століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Автореферати дисертацій	1. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 2. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.

Дисертації	1. Авдеєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.

	2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Люмінесцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.

	2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: КНИГИ	1. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. 2. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЙ (ТЕЗИ, ДОПОВІДІ)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 4. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній

	школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ДОВІДКОВОГО ВИДАННЯ	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПРОДОВЖУВА НОГО ВИДАННЯ	1. Коломoeць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПЕРІОДИЧНОГ О ВИДАННЯ (ЖУРНАЛУ, ГАЗЕТИ)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломoeць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного

	законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та
заочної форми навчання (курсанти ННІ, слухачі ІЗДН НАВС),
за спеціальністю 081 «Право»

1. Верховенство права як фундаментальний принцип демократичної, правової, соціальної держави.
2. Влада як правове явище: поняття та аспекти взаємодії із громадянським суспільством.
3. Громадянське суспільство та національна ідея: аспекти взаємовідношення у працях академіка В.В. Копейчикова
4. Демократичний правовий режим: поняття, ознаки, види.
5. Дія нормативно-правових актів в часі та просторі.
6. Євроінтеграційні процеси України: теоретико-правова характеристика.
7. Законодавча ініціатива: поняття, ознаки, суб'єкти.
8. Застосування норм права як особлива форма їх реалізації.
9. Ідея позитивного права.
10. Ідея природного права.
11. Колізії в законодавстві: поняття, ознаки та способи їх усунення.
12. Конституційні закони.
13. Кримінальне правопорушення: поняття та класифікація.
14. Механізм держави: поняття та структура.
15. Механізм правового регулювання та його елементи.
16. Місце Національної поліції в механізмі держави.
17. Наукові погляди академіка В.В. Копейчикова щодо народовладдя як симбіозу гуманізму та верховенства права.
18. Норма права в системі соціальних норм.
19. Нормативно-правові акти та їх систематизація.
20. Норми права та їхня структура.
21. Органи правопорядку як частина сектору безпеки та оборони держави.
22. Основні правові сім'ї сучасності.
23. Особливості парламентсько-президентської форми правління.
24. Особливості унітарної децентралізованої держави.
25. Парламентська держава.
26. Поняття правовідносин та їх види.
27. Поняття, структура та види правосвідомості.
28. Поняття, сутність та цінність права.
29. Права і обов'язки людини: поняття, класифікація та загальна характеристика.

30. Правова інтеграція: теоретико-правова характеристика.
31. Правова культура та правове виховання курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.
32. Правова поведінка: поняття та види.
33. Правова система України: поняття, характеристика елементів.
34. Правовий нігілізм та шляхи його подолання.
35. Правовий прецедент як джерело права.
36. Правовий статус особи в Україні.
37. Правомірна поведінка: поняття, структура, види.
38. Правопорушення: поняття, склад і види.
39. Правопорядок як мета і результат правового регулювання суспільних відносин.
40. Праворозуміння та його значення для юридичної практики.
41. Правоутворення та форми (джерела) права.
42. Принципи права крізь призму рішень ЄСПЛ.
43. Прогалини в законодавстві та способи їх подолання.
44. Реалізація норм права та їх форми.
45. Республіканська форма правління.
46. Романо-германська правова сім'я: поняття, ознаки.
47. Система права і система законодавства: аспекти співвідношення.
48. Система права та її основні елементи.
49. Система юридичних наук і місце в ній теорії держави та права.
50. Способи тлумачення норм права: поняття та загальна характеристика.
51. Судова правотворчість.
52. Сутність і соціальне призначення правової держави.
53. Тлумачення норм права: поняття, ознаки, види.
54. Унітаризм та регіоналізм за ідеями академіка В.В. Копейчикова.
55. Унітарна держава.
56. Форма держави: поняття, ознаки, структура.
57. Характеристика основних сучасних концепцій держави.
58. Характеристика основних сучасних концепцій права.
59. Юридична відповідальність: поняття, підстави, види, функції.
60. Юридичні факти: плюралізм наукових підходів.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ КУРСОВИХ РОБІТ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА» ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

Укладачі:

Пендюра Максим Миколайович,

*завідувач кафедри теорії, історії та філософії права,
кандидат юридичних наук, доцент*

Тихомиров Денис Олександрович,

*доцент кафедри теорії, історії та філософії права,
доктор юридичних наук*

Лапка Оксана Ярославівна,

*доцент кафедри теорії, історії та філософії права,
кандидат юридичних наук, доцент*